

MARIAN ENE
IONUȚ POPA

Atlas școlar

pentru clasa a VI-a

**Elemente de geografie umană.
Geografia Europei**

Cuprins

Argument	5

Partea I • Terra – elemente de geografie umană

Răspândirea omului pe Terra	8
Marile civilizații antice și medievale	9
Imperiul Roman	10
Imperiul Mongol / Imperiul Otoman	11
Marile Descoperiri Geografice	12
Călătoriile de explorare a Africii	14
Călătoriile lui James Cook	15
Explorările vikingilor / Descoperirea Pasajului de Nord-Vest	16
Explorarea Antarcticii și cucerirea Polului Sud	17
Globul și harta	18
Tipuri de proiecții cartografice	19
Primele hărți	20
Hărți din perioada medievală	21
Evoluția hărții politice a Africii	22
Harta politică a Europei	23
Harta fizică a lumii	24
Harta politică a lumii	26
Evoluția numerică a populației	28
Diversitatea umană	29
Statele lumii după numărul de locuitori	30
Statele lumii după densitatea populației	32
Densitatea populației pe glob	33
Orașe cu peste un milion de locuitori	34
Resurse neregenerabile și regenerabile	36
Resursele de apă	37
Domeniile activităților economice pe Terra	38
Efectele activităților umane asupra mediului	40

Partea a II-a • Europa – identitate geografică

Poziția geografică și punctele extreme	44
Țărmurile: golfuri, insule, peninsule și strâmtori	45
Orientarea principalelor lanțuri montane și unitățile morfostructurale majore ale Europei	46
Extinderea calotei glaciare (acum 2 mil. ani) și relieful glaciatic	47
Europa – harta fizico-geografică	48
Europa – principalele fluvii și lacuri	50
Europa – diferențieri climatice	52

Europa – harta zonelor biogeografice	54
Europa – harta politică actuală	56
Harta regiunilor Europei	58
Uniunea Europeană.	59
Europa – elemente de geografia populației	60
Principalele orașe europene.	62
Europa – resursele naturale și activitățile economice	64
Germania	66
Elveția, Liechtenstein, Austria, Cehia, Slovacia, Ungaria	67
Polonia	68
România	69
Slovenia, Croația, Serbia, Bosnia-Herțegovina, Muntenegru, Kosovo	70
Macedonia de Nord (F.R.I. Macedonia), Grecia, Albania, Bulgaria	71
Italia, San Marino, Vatican, Malta	72
Spania, Portugalia, Andorra	73
Franța, Monaco.	74
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Irlanda	75
Belgia, Olanda, Luxemburg	76
Norvegia, Suedia, Finlanda, Danemarca, Islanda	77
Estonia, Letonia, Lituania, Belarus, Ucraina, Republica Moldova	78
Federația Rusă	79

Competențe generale

1. Prezentarea realității geografice, utilizând mijloace și limbaje specifice
2. Raportarea realității geografice spațiale și temporale la reprezentări cartografice
3. Studiarea spațiului geografic, realizând conexiuni cu informații dobândite la alte discipline școlare
4. Elaborarea unui demers investigativ din perspectiva educației permanente și pentru viața cotidiană

Competențe specifice

- 1.1. Precizarea prin cuvinte proprii a sensului termenilor geografici
- 1.2. Descrierea relațiilor dintre elementele și fenomenele geografice, utilizând termeni specifici
- 2.1. Poziționarea elementelor geografice pe reprezentări cartografice
- 2.2. Ordonarea spațială și/sau cronologică a elementelor, fenomenelor și proceselor geografice după criterii date
- 2.3. Utilizarea informațiilor oferite de suporturile cartografice, grafice și alte materiale vizuale în contexte/situații diferite
- 3.1. Utilizarea informațiilor cu caracter geografic obținute cu ajutorul instrumentelor TIC/GIS și al elementelor din matematică și științe
- 3.2. Prezentarea caracteristicilor elementelor, fenomenelor și proceselor geografice prin utilizarea instrumentelor TIC/GIS
- 3.3. Prezentarea diversității naturale, umane și culturale realizând corelații interdisciplinare
- 3.4. Descrierea patrimoniului local, național, european și mondial, utilizând diverse surse
- 4.1. Construirea unui demers investigativ dirijat
- 4.2. Caracterizarea elementelor, fenomenelor și proceselor după un algoritm dat
- 4.3. Compararea elementelor, fenomenelor și proceselor după caracteristicile geografice

Argument

În condițiile aplicării unui nou plan-cadru pentru gimnaziu și în contextul implementării unei noi programe școlare, care transferă conținuturile de geografie umană (populație, așezări și economie) de la clasa a V-a la clasa a VI-a, un **Atlas dedicat elementelor de geografie umană și geografiei Europei** devine cum nu se poate mai necesar la clasa a VI-a.

Atlasul oferă atât suportul grafic și cartografic modern, actualizat și adaptat noilor cerințe ale curriculumului școlar, cât și conținuturi suplimentare, necesare dezvoltării unei „culturi științifice și generale” solide. De exemplu, secvenței dedicate „cunoașterii Terrei din perioada Marilor Descoperiri Geografice până în epoca modernă” îi sunt dedicate nu mai puțin de 12 hărți, planșe și scheme, pornind încă de la primele migrații ale omului primitiv, trecând apoi prin marile civilizații antice și medievale (egipteană, greacă, romană, maya, inca etc.), culminând cu marile descoperiri din secolele al XV-lea și al XVI-lea. Nu lipsesc din această secvență nici hărțile referitoare la expedițiile de cunoaștere a Africii, călătoriile lui James Cook sau cele mai importante expediții de explorare a ținuturilor arctice și antarctice.

Lucrarea este structurată în două părți, distinct marcate prin elemente grafice, una dedicată elementelor de **geografie umană**, iar cea de-a doua **geografiei Europei**.

Înțelegerea fenomenelor și a proceselor specifice geografiei umane este importantă nu numai pentru clasa a VI-a, ci și pentru studiul geografiei în general, deoarece acum, în gimnaziu, se pun bazele conceptuale ale întregului demers. Este ceea ce propune și acest **Atlas**, iar avantajele utilizării unui astfel de auxiliar sunt evidente pentru că:

- este prima lucrare de acest tip concepută de doi geografi pentru a acoperi noțiunile de bază ale geografiei umane și ale geografiei Europei și care, în plus, actualizează cele mai recente date statistice referitoare la lumea contemporană;
- oferă mici inserții teoretice, care ajută fie la recapitularea, fie la fixarea unor informații.

Autorii

Partea

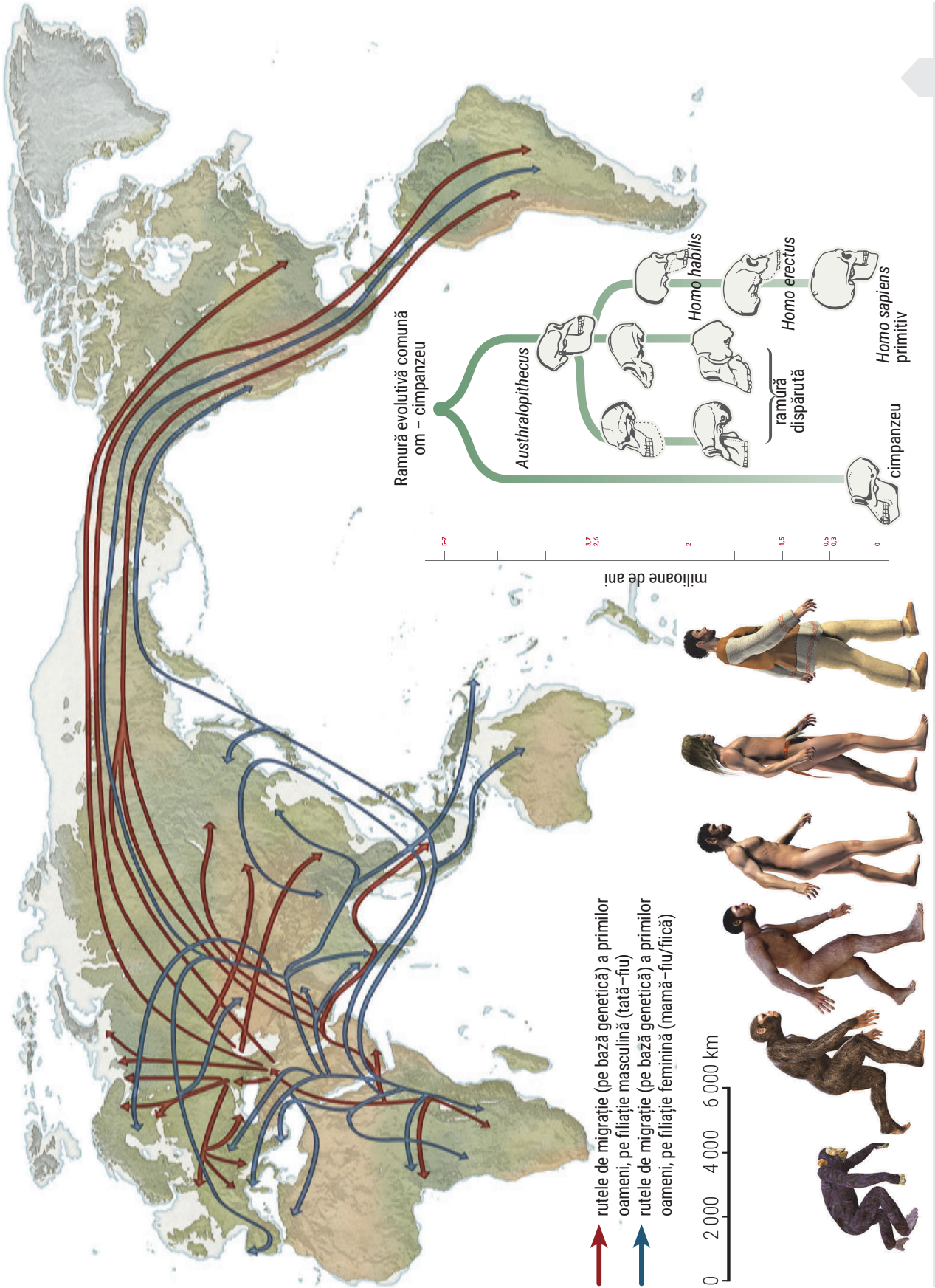
I

Terra – elemente de geografie umană

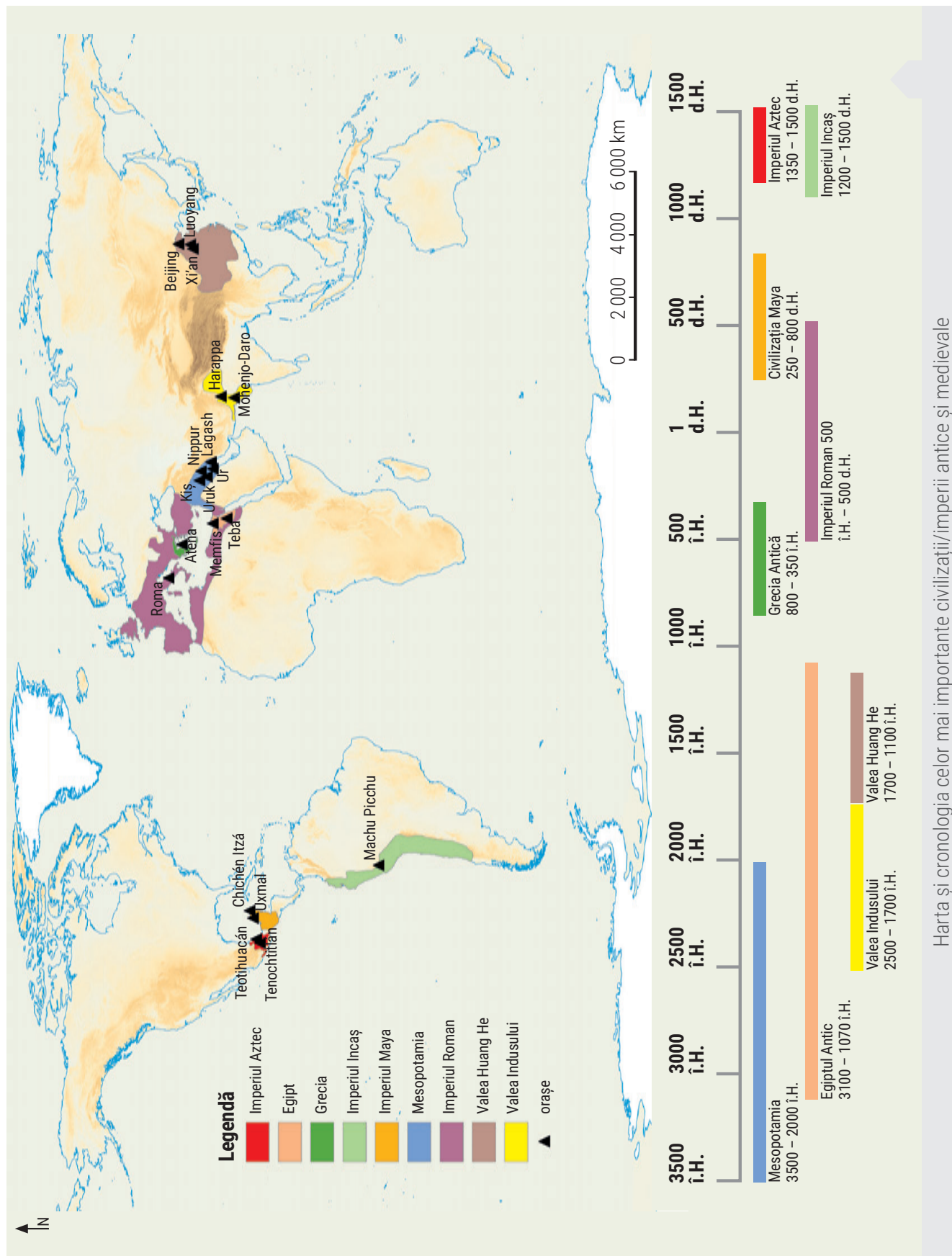

Răspândirea omului pe Terra

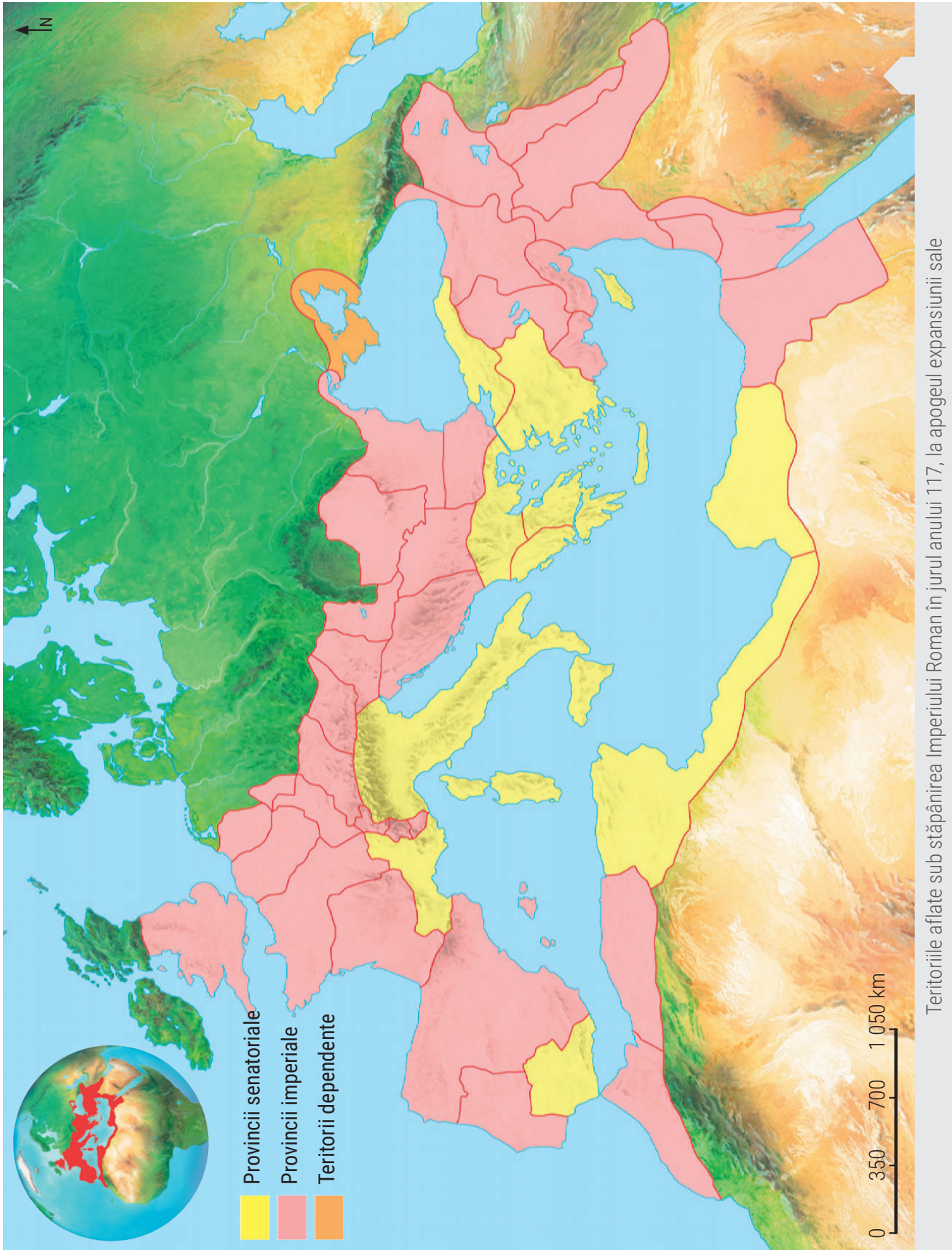
Originea, evoluția și răspândirea omului pe Terra

Marile civilizații antice și medievale

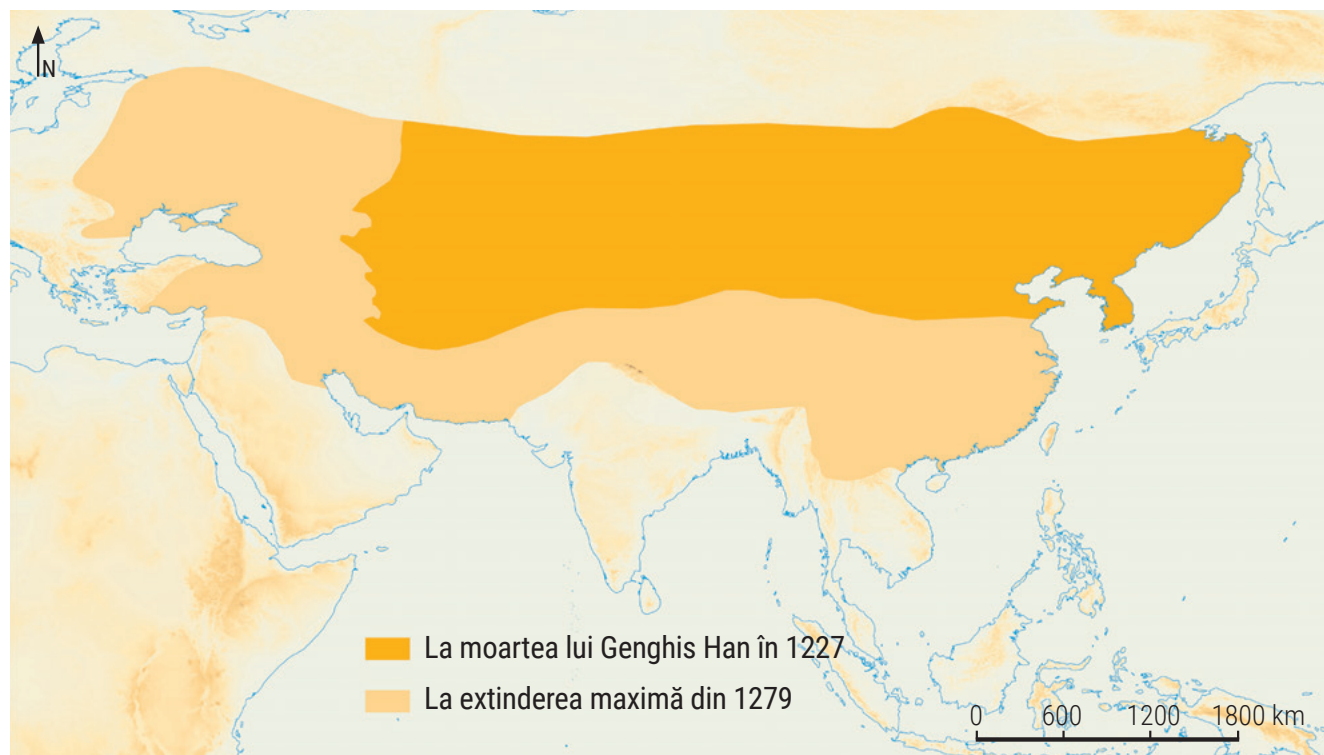

Harta și cronologia celor mai importante civilizații/imperii antice și medievale

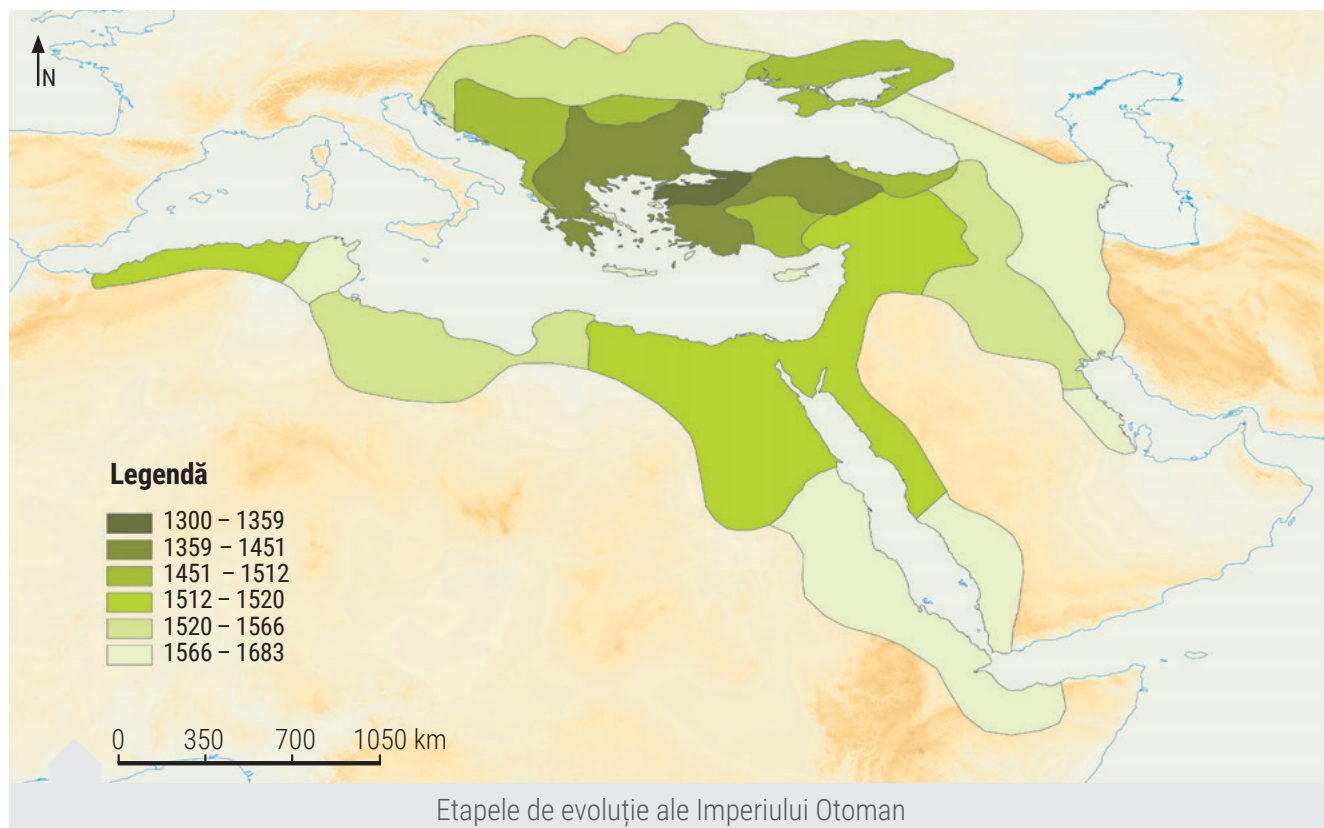
Imperiul Roman

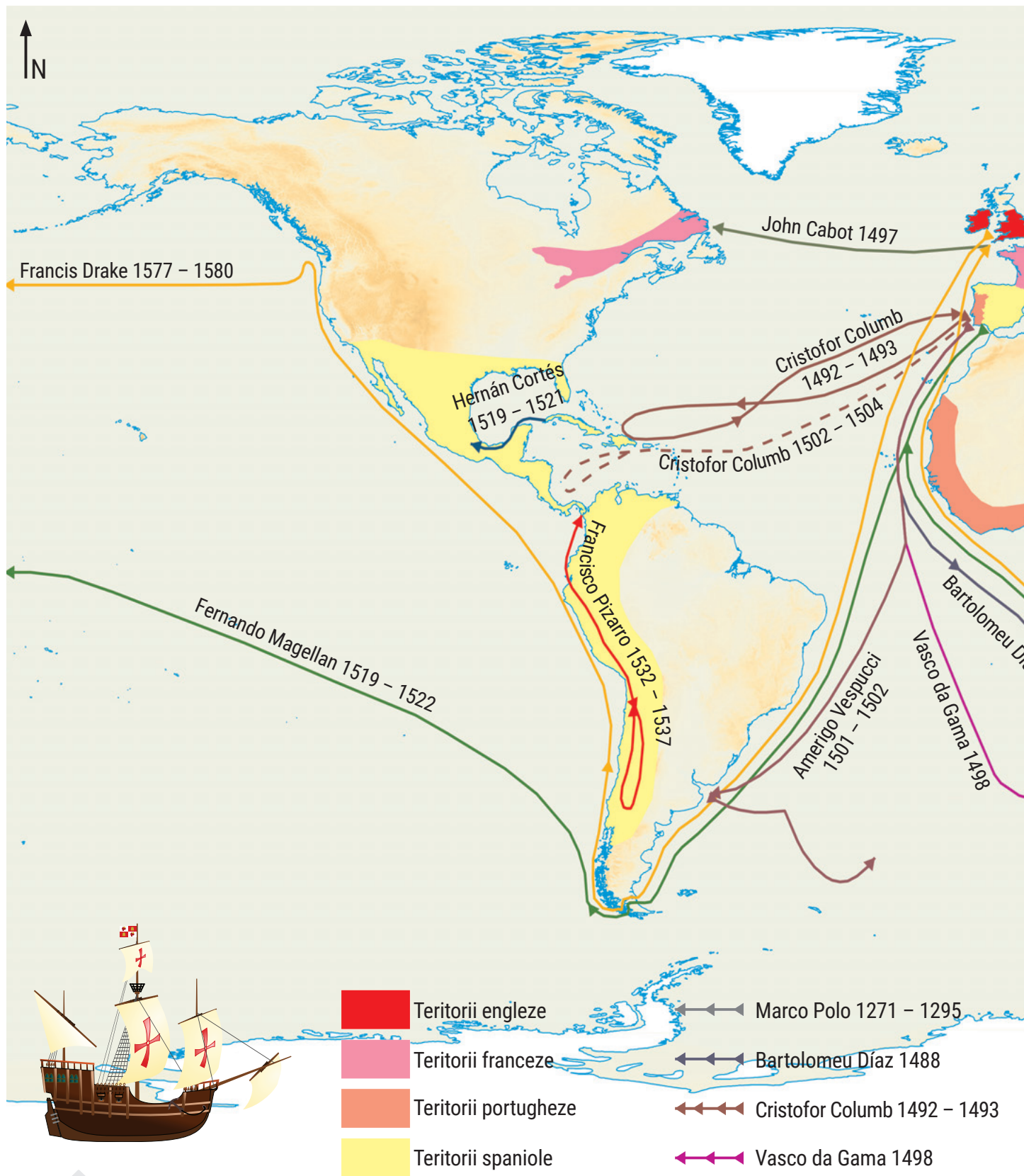
Imperiul Mongol

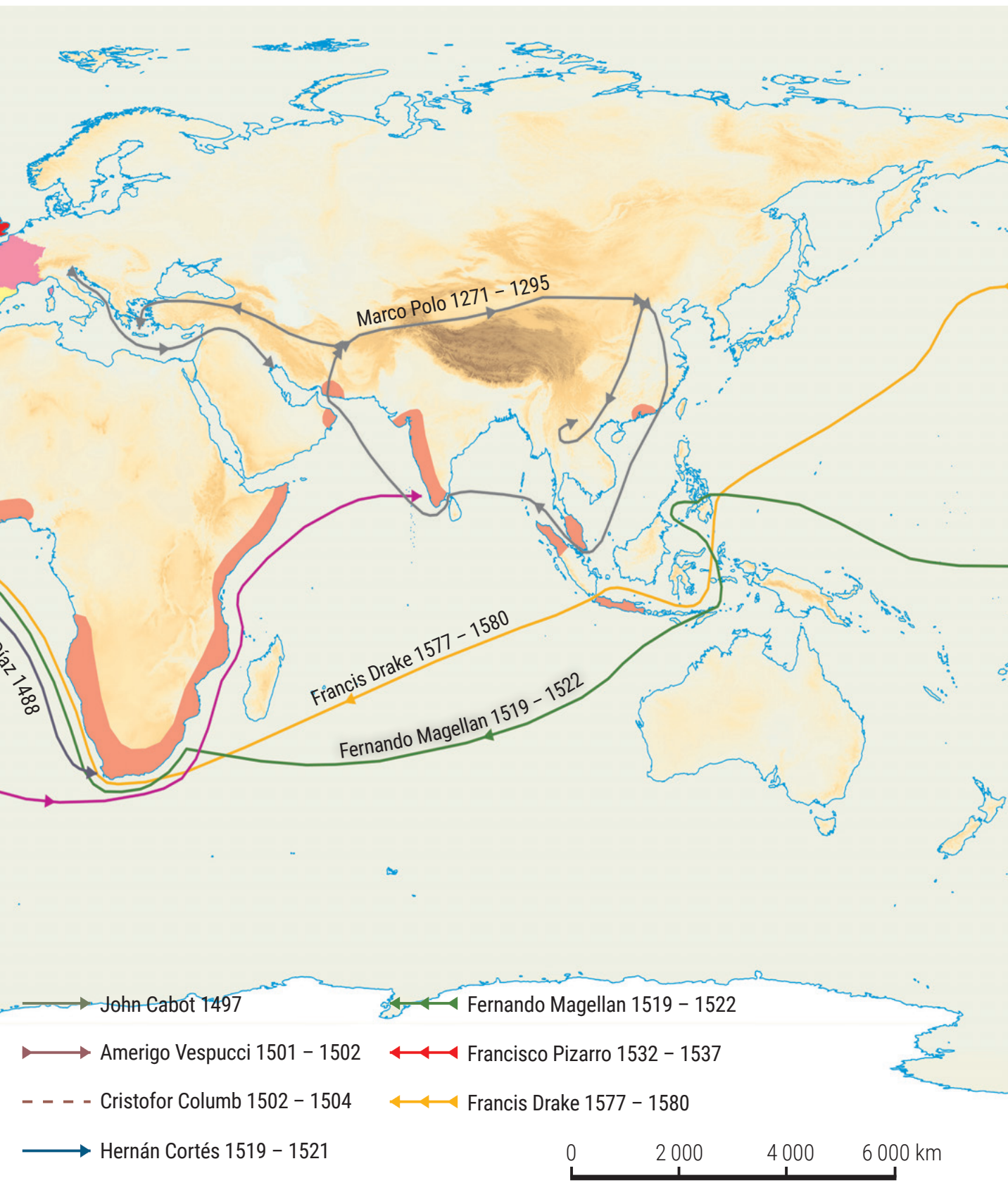
Imperiul Otoman

Marile Descoperiri Geografice

Harta celor mai importante trasee din Epoca Marilor Descoperiri Geografice

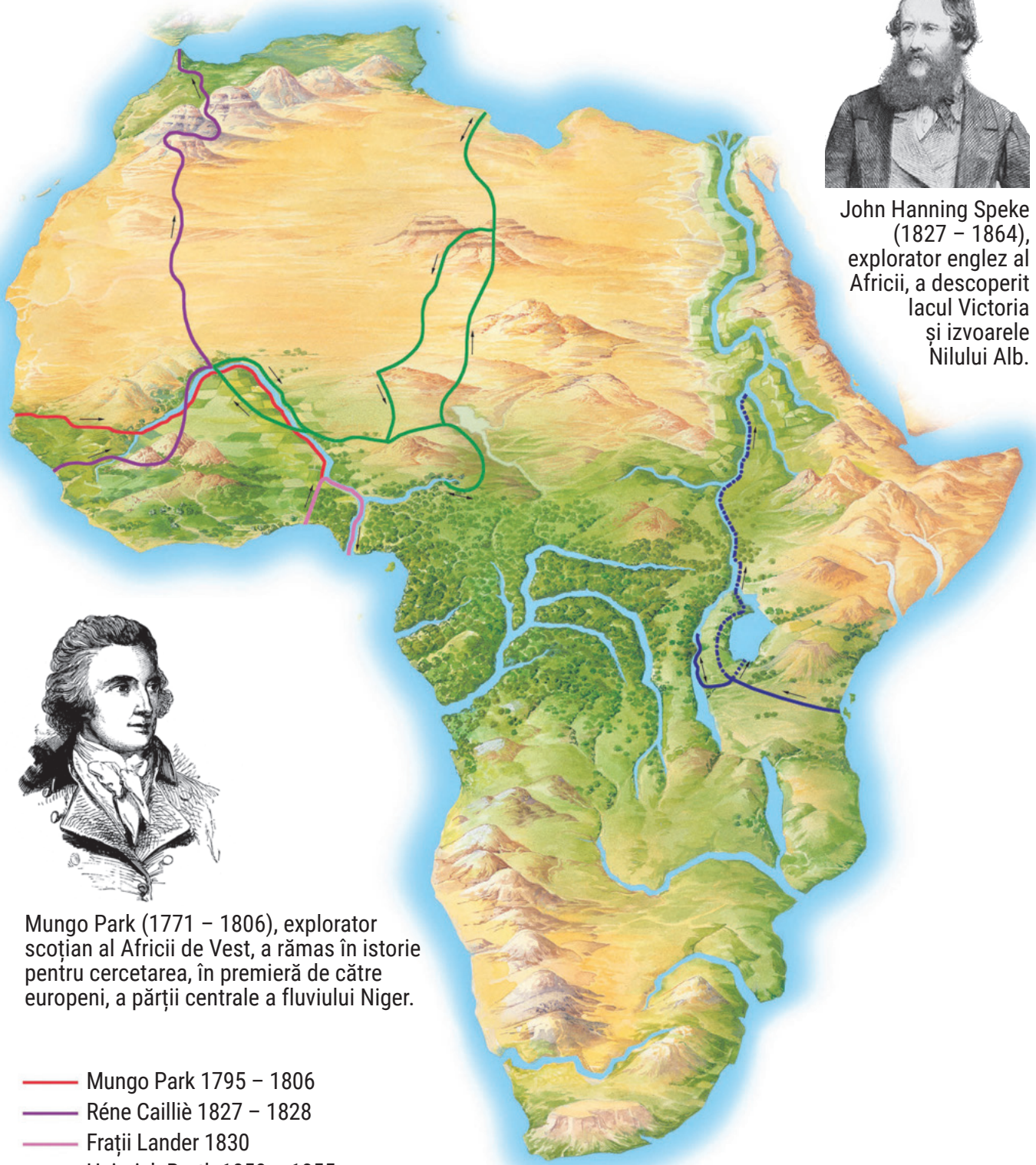

și a noilor teritorii cucerite de marile puteri europene

Călătoriile de explorare a Africii

John Hanning Speke (1827 – 1864), explorator englez al Africii, a descoperit lacul Victoria și izvoarele Nilului Alb.

Mungo Park (1771 – 1806), explorator scoțian al Africii de Vest, a rămas în istorie pentru cercetarea, în premieră de către europeni, a părții centrale a fluviului Niger.

- Mungo Park 1795 – 1806
- Réne Caillié 1827 – 1828
- Frații Lander 1830
- Heinrich Barth 1850 – 1855
- Richard Burton și John Hanning Speke 1857 – 1858
- Prima expediție a lui John Hanning Speke 1858
- A doua expediție a lui John Hanning Speke 1860 – 1863

0 400 800 1200 km